



УДК 378.064.2--054.6-057.875:[378.016:79]
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-110-13>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗВО УКРАЇНИ

Корчагіна Ганна Сергіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

aniko1404@ukr.net
orcid.org/0000-0002-2022-1623

Мета. Дослідження має на меті проаналізувати проблеми адаптації іноземних студентів у процесі музичної підготовки в Україні та обґрунтувати педагогічні умови ефективного супроводу, які сприятимуть успішній інтеграції й професійному розвитку таких студентів. **Методи.** Для досягнення мети застосовано аналіз науково-педагогічних джерел, вивчення міжнародного досвіду адаптації іноземних студентів у мистецькій освіті та узагальнення практики українських закладів вищої освіти мистецького профілю. **Результати.** Виявлено, що основними чинниками, які ускладнюють адаптацію іноземних студентів, є мовний бар'єр, культурні розбіжності, відмінності у попередній фаховій підготовці, а також необхідність навчатися дистанційно в умовах воєнного стану. Визначено комплекс педагогічних умов для підвищення ефективності навчання іноземців. До них належать: застосування міжкультурного підходу в освітньому процесі з повагою до різних національних традицій; активне використання мультимедійних і цифрових технологій для подолання мовних та когнітивних бар'єрів; впровадження індивідуальних освітніх траєкторій з урахуванням рівня підготовки та культурних особливостей студентів; розвиток тьюторської (наставницької) підтримки, зокрема через систему «рівний – рівному». Сформульовано практичні рекомендації щодо реалізації зазначених підходів у діяльності мистецьких ЗВО України. **Висновки.** Ефективність навчального процесу іноземних студентів значною мірою залежить від якості педагогічного супроводу. Комплексна підтримка, що поєднує міжкультурний підхід, індивідуалізацію навчання та використання сучасних технологій, сприяє успішній адаптації, формуванню міжкультурної компетентності й творчій самореалізації студентів, підвищуючи результативність їхнього навчання. Роль викладача як наставника і культурного посередника в цьому процесі є ключовою.

Ключові слова: іноземні студенти; педагогічний супровід; музична підготовка; адаптація; міжкультурний підхід; цифрові технології; індивідуальні освітні траєкторії; тьюторство.

PECULIARITIES OF PEDAGOGICAL SUPPORT FOR FOREIGN STUDENTS IN THE PROCESS OF MUSICAL TRAINING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

Korchahina Hanna Serhiivna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Musical Art
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

aniko1404@ukr.net
orcid.org/0000-0002-2022-1623

Purpose. The purpose of this study is to analyze the challenges of adapting international students during their musical education in Ukraine and to substantiate the pedagogical conditions for effective support that facilitate their successful integration and professional development. **Methods.** To achieve the objective, the study employed theoretical analysis of scientific and pedagogical sources, exploration of international experience in adapting foreign students in the field of art education, and generalization of the practices of Ukrainian higher educational institutions specializing in the arts. **Results.** The research identified key factors complicating the adaptation process for international students, such as language barriers, cultural differences, disparities in prior professional training, and the need for distance learning under pandemic and martial law conditions. A set of pedagogical conditions to enhance the efficiency of foreign students' education was proposed. These include the implementation of an intercultural approach that respects diverse national traditions; active use of multimedia and digital technologies to overcome linguistic and cognitive barriers; development of individualized educational trajectories based on students' prior training and cultural backgrounds; and promotion of mentoring support systems, particularly peer-to-peer mentoring. Practical recommendations for integrating these approaches into the educational activities of Ukrainian art institutions



were formulated. **Conclusions.** The effectiveness of the educational process for international students largely depends on the quality of pedagogical support. Comprehensive support combining an intercultural approach, individualization of learning, and modern technological tools contributes to successful adaptation, the formation of intercultural competence, and the creative self-realization of students. The role of the teacher as a mentor and cultural mediator is emphasized as critical within this context.

Keywords: *international students; pedagogical support; musical training; adaptation; intercultural approach; digital technologies; individualized educational trajectories; mentoring.*

Вступ. У сучасних умовах глобалізації освіта стає ключовим чинником міжнародного співробітництва, зокрема у сфері мистецької підготовки. Україна продовжує приваблювати іноземних студентів до своїх закладів вищої освіти. Згідно з інформацією, опублікованою на сайті РБК-Україна станом на 1 листопада 2024 року в українських ЗВО навчалося 27 226 іноземних студентів з понад 150 країн світу. Серед найпопулярніших спеціальностей, обраних іноземними студентами, музичне мистецтво посідає шосте місце з 969 студентами, що свідчить про зростаючий інтерес до української музичної освіти на міжнародному рівні (РБК-Україна, 2024). Проте адаптація іноземних студентів у мистецькому освітньому середовищі супроводжується низкою викликів: мовним бар'єром, культурними розбіжностями, відмінностями у професійній підготовці та психологічними труднощами інтеграції. Окремий виклик становить поширення дистанційного навчання, яке стало домінуючою формою освітнього процесу в багатьох українських ЗВО в умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану. Перехід на дистанційне навчання посилив проблеми залучення іноземних студентів до активної участі в навчальному процесі, ускладнив розвиток практичних навичок у сфері музичного мистецтва та знизив рівень міжособистісної комунікації між студентами і викладачами. Ці фактори можуть ускладнювати процес навчання та знижувати ефективність освітнього процесу.

Особливої актуальності набуває проблема ефективного педагогічного супроводу іноземних здобувачів мистецької освіти, який має забезпечувати не тільки якісну професійну підготовку, але й сприяти їхній інтеграції у культурне середовище країни перебування. Відсутність чітко розроблених методик міжкультурної комунікації у процесі музичної підготовки ускладнює реалізацію освітніх завдань і знижує мотивацію студентів.

Питання підтримки студентів в умовах кризових ситуацій, зокрема в умовах війни, набуло особливої актуальності в українському та зарубіжному науковому просторі впродовж останніх років. Науковий дискурс охоплює міждисциплінарні підходи до вивчення психоемоційного стану здобувачів освіти та засобів його стабілізації, серед яких мистецька освіта розглядається як потужний інструмент емоційної підтримки.

Аналіз наукових джерел засвідчує актуальність використання мистецької освіти як ресурсу емоційної підтримки. Л. Карамушка (2022) підкреслює важливість психологічного захисту особистості в умовах війни, розглядаючи мистецтво як дієвий терапевтичний інструмент. О. Овчарук (2004) акцентує на розвитку емоційно-ціннісної сфери здобувачів освіти через інтеграцію мистецьких практик. Ся Ван (2019) досліджує мистецтво як засіб міжкультурної комунікації у студентському середовищі. У праці Лю Іге (2023) аналізується крос-культурний підхід у підготовці майбутніх педагогів. Сін Чжефу (2017) пропонує модель педагогічної підтримки іноземних студентів, що охоплює емоційний та культурний супровід. Зарубіжні автори, зокрема Malchiodi (2006) та Henley (1992), висвітлюють терапевтичний потенціал мистецької діяльності в освітньому контексті.

Водночас залишається потреба у систематизації теоретичних і практичних засад інтеграції мистецьких підходів до роботи зі студентською молоддю, що переживає стрес і психоемоційне виснаження внаслідок війни. Це зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі. Отже, розробка ефективних моделей педагогічного супроводу іноземних студентів у мистецькій освіті України є важливою умовою забезпечення їхнього професійного розвитку, формування міжкультурної компетентності та підвищення конкурентоспроможності української вищої освіти на світовому ринку.

Теоретичне обґрунтування проблеми. Інтеграція іноземних студентів у мистецьке середовище українських вищих навчальних закладів передбачає не лише засвоєння навчального матеріалу, але й включення в національний культурний контекст. Музична підготовка як складова професійного становлення майбутнього музиканта охоплює розвиток виконавських навичок, художнього мислення, креативності, а також уміння інтерпретувати музику з позицій різних культурних традицій.

Міжкультурна природа музики, з одного боку, полегшує процес комунікації та взаєморозуміння, однак з іншого – ускладнює сприйняття специфіки національних жанрових форм, символіки та стилістики. Як зазначає Ван Ся, «Музичне мистецтво здатне створювати мостик між культурами завдяки своїй універсальності та здатності передавати емоції, які



є зрозумілими незалежно від культурного контексту» (Ся Ван, 2019).

Загальновідомо, що адаптація іноземного студента в закладах мистецької освіти ускладнюється низкою чинників: мовним бар'єром, відмінностями у попередньому навчальному досвіді, специфікою професійної термінології, культурними відмінностями у сприйнятті музики, ролі викладача тощо. В умовах домінування європейських традицій в українській музичній педагогіці, студенти з країн Сходу, Африки чи Латинської Америки можуть відчувати труднощі у розумінні інтерпретаційних норм, вимог до виконавської техніки, стилістичних особливостей творів. Тому ефективна система педагогічного супроводу повинна враховувати ці аспекти, поєднувати загальнодидактичні принципи з принципами міжкультурної освіти. Як стверджує Лю Їге, «Крос-культурний підхід до підготовки майбутніх учителів розкриває методологію багатопанорамного дослідження «людини на перетині культур» як інноваційного типу особистості, яка дотримується загальнопланетарної етики та характеризується транскордонним мисленням, що виходить за межі власної культури» (Лю Їге, 2023).

Окрему увагу варто приділити ролі викладача. Він має бути готовим до виконання функцій адаптаційного посередника, враховувати індивідуальні траєкторії студентів, створювати умови для інтеграції через групову взаємодію, включення до творчих проєктів, концертну діяльність, колективні імпровізації тощо. Практичний досвід організації навчального процесу для іноземних студентів у мистецьких закладах вищої освіти свідчить, що впровадження інноваційних педагогічних технологій суттєво підвищує рівень їхньої адаптації. Це сприяє розвитку міжкультурної компетентності здобувачів освіти та забезпечує їх гармонійну інтеграцію у нове соціокультурне середовище (Сін Чжефу, 2017:40).

Аналіз міжнародної практики дозволяє виявити ефективні моделі адаптації іноземних студентів у сфері мистецької освіти, які можуть бути корисними для українських закладів вищої освіти. У багатьох країнах Європи та Північної Америки мистецька освіта орієнтована не лише на розвиток виконавських навичок, але й на формування культурної відкритості, критичного мислення, міжособистісної чутливості, що є особливо актуальним в умовах полікультурного середовища.

У вищих музичних школах Німеччини, зокрема у Вищій школі музики і театру м. Гамбурга, застосовується менторська система, за якою за кожним іноземним студентом закріплюється куратор – викладач або старший студент, який допомагає орієнтуватися в навчальному процесі, культурному житті та соціальних аспектах. Така модель сприяє зниженню рівня

тривожності та формуванню відчуття включеності у нове середовище (Mentoring Programm, 2024).

В університетах Великобританії активно впроваджується міжкультурне тьюторство, коли іноземні студенти залучаються до колективної діяльності (ансамблі, творчі лабораторії), де поряд із педагогічними цілями реалізуються завдання міжкультурного обміну. Це дозволяє подолати мовний бар'єр, підвищити впевненість у власних виконавських можливостях та створити підґрунтя для соціалізації (Hill & Hussain, 2021).

У США значну увагу приділяють елементам інклюзії, особливо у викладанні історико-культурних дисциплін. Мистецтво різних народів представлено на рівноправних засадах, а репертуарна політика враховує музичні традиції різних регіонів. Такі підходи не тільки підтримують іноземних студентів у процесі адаптації, а й збагачують навчальне середовище в цілому.

Таким чином, зарубіжний досвід свідчить про доцільність цілісного, системного підходу до адаптації іноземних студентів, у якому поєднуються навчальні, психологічні та соціокультурні компоненти. Запровадження окремих елементів цих моделей в українських мистецьких ЗВО могло б суттєво підвищити ефективність міжкультурної взаємодії та знизити рівень тривожності й ізоляції, що властиві першому етапу навчання.

Аналізуючи проблему адаптації іноземних студентів у мистецькій освіті України необхідно зазначити, що на відміну від загальноосвітніх спеціальностей, у сфері музичного мистецтва адаптація передбачає ще й інтеграцію у національне художньо-естетичне середовище, яке не завжди є знайомим або комфортним для іноземного здобувача освіти. Однією з основних проблем залишається мовний бар'єр. Навіть за умов наявності базових знань української мови, студенти часто не розуміють специфічної професійної термінології, особливо коли мова йде про інтерпретаційні вказівки, тональні нюанси, стилістичні характеристики твору. Це ускладнює не лише засвоєння навчального матеріалу, а й процес творчої взаємодії з викладачем та іншими студентами.

Не менш важливою проблемою є відмінність у музичних традиціях і виконавських підходах. Студенти з Китаю, Туреччини, Ірану, африканських країн мають власні уявлення про систему музичної освіти, що базуються на локальних жанрах, ладових системах, типах інструментів. Тому адаптація до європейської класичної традиції, яка є домінуючою в українських мистецьких ЗВО, потребує значних зусиль.

Також варто враховувати психологічний фактор: іноземні студенти часто переживають тривожність, пов'язану з самотністю, культур-



ним шоком, стереотипами щодо себе. Це, у свою чергу, негативно впливає на мотивацію до навчання, виконавську впевненість, здатність до самовираження. За спостереженнями дослідників, значна частина першокурсників з-поміж іноземних студентів демонструє знижену самооцінку й потребує психологічної підтримки. Серед організаційних проблем – відсутність адаптованих методичних матеріалів, обмежена кількість факультативів з української мови та культури, нерозвинена система індивідуального тьюторства, низький рівень підготовки деяких викладачів до роботи в умовах полікультурного середовища.

Важливою перешкодою є також низький рівень інтеграції в студентське середовище. Іноземні студенти нерідко утворюють замкнені групи за мовною або національною ознакою, що обмежує їхні комунікативні можливості й знижує рівень академічної включеності. Як наслідок – знижується ефективність навчання та зростає ризик академічної неуспішності або навіть відрахування.

Таким чином, адаптація іноземних студентів у мистецьких закладах вищої освіти потребує комплексного підходу, що враховує мовні, культурні, психологічні та організаційні чинники.

У подальшому увагу зосереджено на педагогічних умовах, які сприяють ефективному супроводу процесу адаптації іноземних студентів.

На підставі аналізу теоретичних джерел та практичного досвіду мистецьких ЗВО України можна виділити низку педагогічних умов, реалізація яких забезпечує ефективність супроводу іноземних студентів у процесі музичної підготовки. Йдеться про створення цілісного освітнього середовища, яке поєднує навчальний, виховний та міжкультурний компоненти.

1. Використання міжкультурного підходу. Міжкультурна педагогіка ґрунтується на визнанні рівноправності культур, повазі до національних відмінностей та забезпеченні умов для гармонійної інтеграції студентів з інших країн в академічне середовище. Як зазначає Т. Котик (2018), міжкультурна освіта сприяє зменшенню соціального дистанціювання та формуванню атмосфери довіри між учасниками освітнього процесу. Викладачеві важливо виявляти повагу до культурних традицій студента, враховувати їх у виборі репертуару, підходах до інтерпретації творів, оцінюванні результатів. Наприклад, залучення творів національної музичної спадщини студента до освітнього процесу може сприяти підвищенню його мотивації та самоповаги.

2. Застосування мультимедійних та цифрових засобів. З огляду на мовні та когнітивні бар'єри, ефективним інструментом педагогічного супроводу є використання цифрових технологій: нотних редакторів, віртуальних інстру-

ментів, аудіовізуальних матеріалів, платформ для спільного музикування онлайн. Особливе місце займають DAW-програми (Digital Audio Workstation), що дозволяють студентам не лише практикувати навички імпровізації, аранжування та запису, але й вивчати гармонію, структуру музичного твору, засоби музичної виразності в інтерактивній формі. Це особливо важливо для студентів, чий стиль навчання орієнтований на практику й наочність.

3. Впровадження індивідуальних освітніх траєкторій. Урахування індивідуального досвіду, рівня підготовки та культурних особливостей кожного іноземного студента дає змогу сформувати персоналізовану траєкторію навчання. Такий підхід передбачає:

- адаптацію навчальних матеріалів;
- гнучке планування освітнього процесу;
- регулярний зворотний зв'язок;
- залучення студента до вибору форм роботи й репертуару.

4. Тьюторський та наставницький супровід. Роль викладача в системі педагогічного супроводу іноземних студентів не обмежується функцією передавача знань. Важливо, щоб викладач був тьютором і наставником, допомагав орієнтуватися в освітньому середовищі, вирішувати побутові, адміністративні й емоційні труднощі, налагоджував зв'язок із куратором групи, адміністрацією факультету, студентським самоврядуванням.

Особливу ефективність має кураторська модель «рівний рівному», коли старші студенти, які вже пройшли адаптацію, допомагають новоприбулим іноземним студентам. Така практика сприяє неформальному знайомству з системою освіти, традиціями ЗВО, соціальною інтеграцією.

Практичні рекомендації та висновки.

Аналіз сучасного стану мистецької освіти для іноземних студентів у вищих навчальних закладах України дозволяє сформулювати низку практичних рекомендацій, які можуть бути корисними для викладачів, адміністрацій ЗВО та інших учасників освітнього процесу:

1. Організувати інтенсивні адаптаційні курси з української мови та культури, що включають музичну термінологію, елементи музичної історії України та український репертуар.

2. Створити систему кураторства для іноземних студентів із залученням викладачів, студентів-волонтерів та психологів.

3. Використовувати цифрові платформи та мультимедійні інструменти для полегшення засвоєння навчального матеріалу (DAW, відеоуроки, електронні підручники).

4. Забезпечити міжкультурну відкритість навчального середовища, зокрема включати до освітнього процесу елементи національної музики студентів, залучати їх до творчих між-національних проєктів.



5. Розробити індивідуальні освітні траєкторії, що враховують рівень підготовки, національні особливості та цілі студентів.

Висновки. Проведений аналіз проблем адаптації іноземних студентів до мистецької освіти в Україні показав, що ефективність освітнього процесу значною мірою залежить від якості педагогічного супроводу. Основними чинниками, які ускладнюють адаптацію іноземних здобувачів, є мовний бар'єр, культурні розбіжності, відмінності у професійній підготовці, а також специфіка дистанційного навчання, що стала особливо актуальною в умовах пандемії та воєнного стану.

Визначено, що педагогічний супровід іноземних студентів у мистецьких ЗВО має ґрунтуватися на міжкультурному підході, індивідуалізації освітнього процесу та активному використанні сучасних цифрових технологій, що сприяють інтеграції студентів у нове освітнє середовище. Особливої ваги набуває створення умов для розвитку комунікативної компетентності, зокрема у дистанційних форматах навчання, де відсутність безпосереднього контакту з викладачем потребує нових форм організації взаємодії.

Педагогічна підтримка має враховувати не лише навчальні потреби іноземних студентів, а й їхню психологічну адаптацію, соціалізацію та розвиток творчої активності в новому культурному середовищі. Викладач повинен виступати наставником, фасилітатором, посередником між культурами, допомагаючи студентам долати бар'єри та досягати успіху у професійній діяльності.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з:

- розробкою і впровадженням адаптивних програм педагогічного супроводу для іноземних студентів у сфері мистецької освіти;
- вивченням ефективності використання цифрових освітніх технологій (зокрема в умовах дистанційного або змішаного навчання);
- дослідженням особливостей міжкультурної комунікації в освітньому процесі ЗВО мистецького профілю;
- аналізом психологічних стратегій підтримки іноземних студентів в умовах стресових ситуацій (пандемія, воєнні дії);
- розробкою моделей тьюторської підтримки та індивідуального наставництва в мистецькій освіті.

Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення практики організації освітнього процесу у ЗВО України, а також для підвищення ефективності інтеграції іноземних студентів у національний мистецький освітній простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Henley D. *Exceptional Children, Exceptional Art: Teaching Art to Special Needs* [Електронний ресурс]. Worcester, MA: Davis Publications, 1992. 176 p. Режим доступу: <https://archive.org/details/exceptionalchild0000henl>. Назва з екрана. Дата звернення: 04.06.2025.
2. Hill L., Hussain M. Creating a 'sense of belonging' for international students through intercultural Personal Tutoring [Електронний ресурс]. UK Advising and Tutoring (UKAT), 2021. Режим доступу: <https://www.ukat.ac.uk/community/ukat-blog/posts/2021/february/creating-a-sense-of-belonging-for-international-students-through-intercultural-personal-tutoring>. Назва з екрана. Дата звернення: 29.04.2025.
3. Malchiodi C. A. *The Art Therapy Sourcebook* [Електронний ресурс]. New York: McGraw-Hill, 2006. 287 p. Режим доступу: <https://archive.org/details/arttherapyresource0000malc>. Назва з екрана. Дата звернення: 04.06.2025.
4. Mentoring Programm. Hochschule für bildende Künste Hamburg [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.hfbk-hamburg.de/en/studium/professionalisierung/mentoring-programm/>. Назва з екрана. Дата звернення: 29.04.2025.
5. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: методичні рекомендації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741842>. Назва з екрана. Дата звернення: 04.06.2025.
6. Лю Іге. Крос-культурний підхід як методологічна основа професійної підготовки майбутніх учителів [Електронний ресурс]. Наука і освіта. 2023. № 2. С. 121–126. Режим доступу: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2023-2-doc/2023-2-18>. Назва з екрана. Дата звернення: 29.04.2025.
7. РБК-Україна. Всі новини освітньої галузі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/tag/osvita-5c360bffbcbf206f0c3e59c84.html>. Назва з екрана. Дата звернення: 29.04.2025.
8. Син Чжефу. Модель педагогічної підтримки іноземних студентів у процесі адаптації до навчання в університетах України [Електронний ресурс]. Наука і освіта. 2017. № 6. С. 38–43. Режим доступу: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2017-6-doc/2017-6-st6>. Назва з екрана. Дата звернення: 29.04.2025.
9. Ся Ван. Музичне мистецтво як засіб міжкультурної комунікації [Електронний ресурс]. Education: Modern Discourses. 2019. Вип. 2. С. 257–267. Режим доступу: <https://ess.npu.edu.ua/index.php/ess/article/view/108/124>. Назва з екрана. Дата звернення: 29.04.2025.

REFERENCES

1. Henley, D. (1992). *Exceptional Children, Exceptional Art: Teaching Art to Special Needs*. Worcester, MA: Davis Publications. Retrieved from <https://archive.org/details/exceptionalchild0000henl>



2. Hill, L., & Hussain, M. (2021). Creating a 'sense of belonging' for international students through intercultural Personal Tutoring. *UK Advising and Tutoring (UKAT)*. Retrieved from <https://www.ukat.ac.uk/community/ukat-blog/posts/2021/february/creating-a-sense-of-belonging-for-international-students-through-intercultural-personal-tutoring>
3. Karamushka, L. M. (2022). *Psyykhichne zdorovia osobystosti pid chas viiny: metodychni rekomendatsii* [Mental health of the individual during the war: methodological recommendations]. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741842>
4. Liu, Y. (2023). Kros-kulturnyi pidkhid yak metodolohichna osnova profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [A cross-cultural approach as a methodological basis for future teachers' training]. *Nauka i osvita – Science and Education*, (2), 121–126. Retrieved from <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2023-2-doc/2023-2-18>
5. Malchiodi, C. A. (2006). *The Art Therapy Sourcebook*. New York: McGraw-Hill. Retrieved from <https://archive.org/details/arttherapysource0000malc>
6. Mentoring Programm. Hochschule für bildende Künste Hamburg. (n.d.). Retrieved from <https://www.hfbk-hamburg.de/en/studium/professionalisierung/mentoring-programm/>
7. RBC-Ukraine. (2025). Vsi novyny osvithoi haluzi [All news of the educational sector]. Retrieved April 29, 2025, from <https://www.rbc.ua/ukr/tag/osvita-5c360bffbcbf206f0c3e59c84.html>
8. Sin, Zh. (2017). Model pedahohichnoi pidtrymky inozemnykh studentiv u protsesi adaptatsii do navchannia v universytetakh Ukrainy [A model of pedagogical support for international students in the process of adaptation to studying at Ukrainian universities]. *Nauka i osvita – Science and Education*, (6), 38–43. Retrieved from <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2017-6-doc/2017-6-st6>
9. Xia, W. (2019). Muzychne mystetstvo yak zasib mizhkulturnoi komunikatsii [Music as a means of intercultural communication]. *Education: Modern Discourses*, (2), 257–267. Retrieved from <https://ess.npu.edu.ua/index.php/ess/article/view/108/124>

Стаття надійшла до редакції 30.04.2025.
The article was received 30 April 2025.